

W. Kossak

malarstwo/painting

BOSZ
art

Wojciech Kossak
w swojej pracowni
1926

Wojciech Kossak
in his studio
1926

W. Kossak

malarstwo/painting

BOSZ
art

Wydawnictwo BOSZ
Szymanik i wspólnicy sp. jawna
38-722 Olszanica

Wydawca

Published by

ul. Przemysłowa 14
38-600 Lesko
tel. +48 13 469 90 00
fax +48 13 469 61 88
e-mail: biuro@bosz.com.pl
www.bosz.com.pl

Biuro

Office

Wojciech Kossak (1856–1942) był spadkobiercą idei historyzmu połączonej z romantyzmem, którego szkołą artystyczną była przede wszystkim pracownia jego ojca, Juliusza, uzupełniona studiami w krakowskiej Szkole Sztuk Pięknych i prestiżowej akademii monachijskiej. Karierę artystyczną rozpoczął monumentalnym obrazem *Wyjazd na polowanie w Gödöllő* z 1887 roku, ilustrującym polowanie z cesarzem Franciszkiem Józefem. Pasma sukcesów otworzyła jednak namalowana z Janem Styką *Panorama Racławicka*, której historia rozpoczęła się w 1894 roku we Lwowie na Powszechnej Wystawie Krajowej zwanej Kościuszkowską. Powodzenie *Panoramy Racławickiej* zmobilizowało Kossaka do malowania panoram – współtworzył m.in. *Przejsie przez Berezynę*, która po sukcesach wystawowych w 1907 roku została pocięta na fragmenty, *Bema w Siedmiogrodzie* i *Bitwę pod piramidami*. W tym czasie powstały też szkice przygotowawcze do panoramy *Somosierra* i *Olszynka Grochowska*.

Wojciecha Kossaka szczególnie interesowało malarstwo historyczne. Tematy pruskie i austriackie powracały na przemian z epopeją napoleońską, ważniejszymi wydarzeniami z historii polskiego oręża, insurekcją kościuszkowską, a zwłaszcza znaną artyście z autopsji wojną polsko-bolszewicką. Kossak kilkakrotnie ilustrował bohaterską obronę Lwowa – znakomity przykład stanowi pełna determinacji kompozycja z 1926 roku *Orlęta – obrona cmentarza*. W niepodległej Polsce za sprawą perfekcyjnego odtwarzania scen batalistycznych

Wojciech Kossak (1856–1942) was the heir to the idea of historicism combined with romanticism, whose art school was first of all the studio of his father, Juliusz, followed by a course at the Kraków School of Fine Arts and the prestigious Munich academy. He started his artistic career with the monumental painting *Imperial Hunting in Gödöllő* from 1887, presenting a hunting trip with Emperor Franz Joseph I of Austria. His successes, however, came only after he and Jan Styka painted the *Racławice Panorama*, whose story began in 1894 in Lwów at the National Exhibition, also referred to as the Kościuszko Exhibition. The triumph of the *Racławice Panorama* convinced Kossak to paint more panoramas — he was the co-author of *Napoleon's Crossing of the Berezina*, which was successfully displayed at exhibitions in 1907 and then cut to fragments, *Bem in Transylvania*, and the *Battle of the Pyramids*. At that time, he also created preparatory sketches for the *Somosierra* panorama and the *Battle of Olszynka Grochowska*.

Wojciech Kossak was particularly interested in history painting. The recurrent Prussian and Austrian motifs mixed with the Napoleonic epic, the key events of Polish military history, the Kościuszko Uprising, and last but not least, the Polish–Soviet War, which the artist knew firsthand. Kossak created several depictions of the heroic defence of Lwów — an outstanding example is the 1926 composition *Lwów Eaglets — Defenders of the Cemetery*, an image of

okrzyknięto Kossaka „malarzem nadwornym wojska polskiego”, ilustrującym dawną i współczesną historię polskiej wojskowości, choćby w *Wizji Wojska Polskiego* z 1935 roku czy w monumentalnym obrazie *Rewia kawalerii polskiej na krakowskich Błoniach*.

Artysta uprawiał również malarstwo portretowe, najchętniej tworząc portrety konne. Był autorem konterfektów polskich, francuskich i amerykańskich wojskowych, jak również polskiej arystokracji i ziemiaństwa – Potockich, Sobańskich, Zamoyskich i Lubomirskich. Stworzył znakomity portret Stanisława Wodzickiego, pełen wdzięku i naturalności *Portret konny Marii Zandbangowej*, a także swoich córek na osiołku czy w bryczce. W 1928 roku portretował marszałka Józefa Piłsudskiego – największym uznaniem cieszył się mający kilka replik *Portret marszałka na Kasztance*. Ze szczególnym zamiłowaniem malował też siebie, zawsze jako przystojnego, pełnego buty rasowego polskiego szlachcica, co uosabia wczesny *Autoportret z paletą* z 1893 roku czy *Autoportret z koniem na polowaniu* z 1924 roku, prezentujący swoistą nonszalanę artysty i „zabójcę spojrzanie, gdy patrzył na ładną kobietę”.

Jego źródłem dochodów było też malarstwo rodzajowe – wesela krakowskie i góralskie, sceny z polowań i kompozycje z serii „ułan i dziewczyna”. Popularność przyczyniła się do obniżenia poziomu artystycznego i tworzenia replik. Masowa produkcja obrazów, prowadzona przez Wojciecha i jego syna Jerzego – o której pisał w liście do żony: „ta fabryka już

determination. For his apt portrayal of battle scenes, Kossak came to be known in independent Poland as “the court painter of the Polish army”, presenting the older and modern history of Polish arms, for example, in the 1935 *Vision of the Polish Army*, or the monumental *Polish Cavalry Parade in the Błonia Park in Kraków*.

The artist also worked with portraiture, with a preference for equestrian portraits. He painted Polish, French and American soldiers, as well as Polish aristocracy and landed gentry — the Potockis, the Sobańskis, the Zamoyskis and the Lubomirskis. He painted an excellent likeness of Stanisław Wodzicki, a charming and natural *Equestrian Portrait of Maria Zandbangowa*, and of his daughters on a donkey or in a carriage. In 1928, he created portraits of Marshall Józef Piłsudski, of which the most renowned was *Marshall Józef Piłsudski on Kasztanka*, with several replicas. He was particularly keen on portraying himself, always as a handsome, proud, true Polish squire, which is clear in the early *Self-Portrait with Palette* of 1893 or the *Self-Portrait with a Horse on the Hunt* from 1924, presenting a kind of artistic nonchalance and the “killer look he gave to pretty ladies”.

His source of income was also genre painting: weddings in Kraków or in the highlands, hunting scenes and a series of “uhlan and girl” compositions. His popularity resulted in the deterioration of the artistic quality and the replication of his works. Mass production of paintings

mi kością w gardle staje” – była również efektem zapotrzebowania finansowych rodziny, a zwłaszcza córek malarza: poetki Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej i pisarki Magdaleny Samozwaniec. Artysta utrzymywał też rodziną, krakowską Kossakówkę, niewielki dom-pracownię w Zakopanem, willę w Juracie, pracownię w warszawskim hotelu Bristol, przez którą „przesuwały się nie tylko piękne kobiety”, lecz także warszawski parnas towarzysko-rządowy.

Wojciech Kossak był malarzem o skryształizowanym programie artystycznym, który konsekwentnie powracał do sprawdzonych tematów, podporządkowując się zasadzie realistycznego interpretowania postaci, detali kostiumologicznych oraz natury. Miał też duże zdolności obserwacji i znakomitą pamięć. Wierna i sugestywna prezentacja wydarzeń, umiejętność znakomitego ujmowania sylwet, zwłaszcza koni, nawet przy stosowaniu trudnych skrótów i skomplikowanych ujęć perspektywicznych, kontrastowały z niedoskonałością formy malarskiej o ograniczonej paletce barw.

Stefania Krzysztofowicz-Kozakowska

by Wojciech and his son Jerzy — which he mentioned in a letter to his wife as “an annoying factory” — was also due to the family’s financial needs, in particular of the painter’s daughters: poet Maria Pawlikowska-Jasnorzewska and writer Magdalena Samozwaniec. The artist also provided for the family manor Kossakówka in Kraków, a tiny house and studio in Zakopane, a villa in Jurata, and a studio in the Bristol Hotel in Warsaw, which was “visited not only by beautiful women” but also by the social and official elites of Warsaw.

Wojciech Kossak was a painter with a crystallised artistic programme, consistently revisiting well-known subjects, abiding by the principle of realistic interpretation of figures, costume details and nature. He also had a keen eye and outstanding memory. Faithful and suggestive presentation of events, skilful depiction of figures, especially horses, even with the use of difficult foreshortening and complex perspectives, were contrasted by the imperfection of the painting offering a limited range of colours.

Stefania Krzysztofowicz-Kozakowska

Stefania Krzysztofowicz-Kozakowska – historyk sztuki, autorka m.in. książek: *Sztuka Młodej Polski*, Jacek Malczewski. *Życie i twórczość*, Józef Pankiewicz, Jan Stanisławski i jego uczniowie, Ferdynand Ruszczyc, Kossakowie, Hanna Rudzka-Cybis, a także *Sztuka II RP* i *Sztuka w czasach PRL-u*.

Stefania Krzysztofowicz-Kozakowska – art historian, author of the books *Sztuka Młodej Polski*, Jacek Malczewski. *Życie i twórczość*, Józef Pankiewicz, Jan Stanisławski i jego uczniowie, Ferdynand Ruszczyc, Kossakowie and Hanna-Rudzka Cybis, as well as *Sztuka II RP* and *Sztuka w czasach PRL-u*.

Wyjazd na polowanie w Gödöllő

1887

olej na płótnie

111 × 194 cm

Imperial Hunting in Gödöllő

1887

oil on canvas

111 × 194 cm

Bitwa pod piramidami, szkic
1896
olej na płótnie
70 × 105 cm

Battle of the Pyramids, sketch
1896
oil on canvas
70 × 105 cm

*Dwaj huzarzy francuscy,
fragment panoramy
Przejście przez Berezynę
1896
olej na płótnie
173 × 197 cm*

*Two French Hussars, fragment
of the panorama *Napoleon's
Crossing of the Berezina*
1896
oil on canvas
173 × 197 cm*

*Poczet sztandarowy,
fragment panoramy
Przejście przez Berezynę
1896
olej na płótnie
210 × 164 cm*

*Standard-Bearers, fragment
of the panorama Napoleon's
Crossing of the Berezina
1896
oil on canvas
210 × 164 cm*

*Walka ulana
z piechurami*
1912
olej na desce
49,5 × 39 cm

*Fight Between a Uhlans
and a Foot Soldier*
1912
oil on board
49.5 × 39 cm

Oddział ułanów

1914
olej na desce dębowej
61 × 49,5 cm

Uhlan Unit

1914
oil on oak board
61 × 49,5 cm

*Autoportret z koniem
na polowaniu*
1924
olej na płótnie
96 × 129,5 cm

*Self-Portrait with a Horse
on the Hunt*
1924
oil on canvas
96 × 129,5 cm

*Portret córek
w bryczce*
1911
olej na płótnie
119 × 200 cm

*Portrait of Daughters
in a Carriage*
1911
oil on canvas
119 × 200 cm

Wojciech Kossak (1856–1942)

– syn Juliusza Kossaka, malarz i ilustrator, główny przedstawiciel malarstwa historycznego. Nazywany „malarzem nadwornym wojska polskiego”, znakomicie odtwarzał sceny batalistyczne z czasów insurekcji kościuszkowskiej, wojen napoleońskich czy wojny polsko-bolszewickiej. Specjalizował się również w portretach, zwłaszcza konnych – uwiecznił słynne postaci historyczne (*Kościuszko na koniu*), przedstawicieli polskiej arystokracji i ziemiaństwa (*Portret Stanisława Wodzickiego*) oraz członków własnej rodziny (*Portret córek w bryczce*).

Wojciech Kossak (1856–1942)

– son of Juliusz Kossak; a painter, illustrator and the main representative of history painting. Referred to as “the court painter of the Polish army”, he was able to aptly depict battle scenes from the time of the Kościuszko Uprising, the Napoleonic Wars, or the Polish–Soviet War. He also specialised in portraits, especially the equestrian type, painting the likenesses of famous historic figures (*Kościuszko on Horseback*), members of the Polish aristocracy and landed gentry (*Portrait of Stanisław Wodzicki*), and his own family (*Portrait of Daughters in a Carriage*).